keskkoolide kaugus. Siiski õpib suur hulk Kodavere lapsi Tartu keskkoolides, ja kihelk. haridusliste püüete tunnuseks on ka Kodaverest võrsunud isikud, kes omandanud kõrgema hariduse või tõusnud silmapaistvaiks rahvahariduse tegelasiks (Laksi Tõnis, Jak. Liiv, Juh. Liiv, Anna Haava, R. Aavakivi, V. Ernits jt.).

Ühiskondlikud vahekorrad ei avalda erilist teravust, mida näitab ka häälte hulk, mis antud mõõdukaile erakonnile. Oma huvide kohaselt on organiseeritud põllumehed ja töölised ainult Alatskivil ja Palal, ent suurt elavust nad ei avalda.

Vaimlise ja majanduslise elu keskust Kodaveres pole kujunenud. Üksikud kihelkonna osad, eraldatud üksteisest tihti metsadega, elavad täiesti omaette. Kirikud on Alatskivil ja Kodaveres, arstid elavad Palal ja Alatskivil, apteegid asuvad Kallastel, Koosal ja Alatskivil, ämmaemandad — Palal ja Ninal, postkontorid — Kallastel ja Kolkjas, postiagentuurid — Varnjas, Kodaveres ja Alatskivil, telefoni-keskjaamad — Kallastel ja Alatskivil. Samuti on laiali pillatud üle terve kihelkonna ka seltsid, millede arv ulatub üldsummas viiekümneni, ja teotsevad iseseisvalt, sest seltside liit, mille asupaigaks pidi olema Alatskivi, pole suutnud tarvilist tegevust avaldada.

Kultuurikeskustest — linnadest — kaugel, jätab Kodavere kihelkond tervishoiuliselt mõndagi soovida. Vanemad elamud on, nagu nimetatud, madalad, pimedavõitu, suitsused ning vähe puhtad. Saunad on sageli 2—3 talu peale kokku, peldikud aga puuduvad suurel enamikul elamuist. Lahus sööginõude tarvitamist leidub vast üksikuis taludes. Arstiabi kõrval tarvitatakse sagedasti ka koduseid abinõusid. Pööratakse ka posisejate ning küla-arstide poole, näit. Savastveres ja Torilas. Suuremaid taude pole siiski laiali lagunenud. Venelaste seas oleks vahest nimetada rohket suguhaiguste ettetulemist.

Vaeste eest hoolitsetakse abiraha andmisega. Osa vaeseid mahutatakse ka vaestemajadesse, mis on Alatskivil, Palal ja Ranna vallal. Kuid viimases ei ela käesoleval ajal vaeseid.

Ajalugu. Kodavere (vanades dokumentides Kotever) kihelkonda mainitakse juba 1443. a. Kirik, mida varemalt Püha Mihkli kirikuks nimetati, asus Varbeki lossi, praeguse Kastre mõisa maal. Oma nime on ta nähtavasti Kodavere külalt omandanud. Aastal 1627 on ühendatud Kodavere Alatskiviga ja 1636. a. mainitakse kindralkuberneri konsistoriaal-käskkirjas peale Kodavere ka Alatskivi kirikut. Juba orduajal ehitas ordumeister Alatskivile väikese puust kabeli, mis aga Poola ajal ära lagunes. Selle asemele ehitas mõisa omanik Melchior Maler uue väikese puukabeli. Rootsi ajal lõhuti viimane ära ja ehitati suurem kirik asemele. 1661. a. kuningliku maakohtu protokollis mainitakse Bartoldus Erici't, kes siin esimene luteriusuline õpetaja oli. Põhjasõja ajal kannatas kihelkond raskesti, sest 17. märtsini 1703 oli vaenlane siit 7 korda läbi läinud ja kõik kirikuhooned ära põletanud. Sõja ja sellega kaasas käiva katku ajal oli kihelkonnas järele jäänud üksnes kolm küla. Katku ja sõja ajal pidas Kodavere õpetaja jumalateenistust Maarja-Magdaleena, Torma, Laiuse, Palamuse, Äksi